

Energifattigdom i kommunal verksamhet

- Europeiska unionens ramdirektiv och
svenska lagar och regler kring
Energifattigdom ur ett kommunalt perspektiv

Dokumentinformation

Titel:	Energifattigdom i kommunal verksamhet. Europeiska unionens ramdirektiv och svenska lagar och regler kring Energifattigdom ur ett kommunalt perspektiv
Författare:	Marika Olsson, IVL Svenska Miljöinstitutet Mathias Gustavsson, IVL Svenska Miljöinstitutet Matilda Gradin, Energikontor Syd Lisa Karlsson, Eslövs kommun
Utgivare:	Energikontor Syd
Med stöd från:	Formas
Utgivet år:	2026-03-25

Innehållsförteckning

1	Introduktion	4
2	Bakgrund	6
2.1	Definition av energifattigdom.....	7
2.2	Sverige har ännu ingen egen definition av energifattigdom	8
3	Mätning av energifattigdom	10
4	Hur Sverige arbetar med energifattigdom på nationell nivå	13
4.1	Direktivet om energieffektivitet	14
4.1.1	Vad energisparkraven innebär för Sverige och hur de kan uppnås	16
4.1.2	Förslag på Sveriges införande av direktivets krav kring energifattigdom	18
4.2	Direktivet för energiprestanda i byggnader.....	18
4.2.1	Pågående arbete i Sverige med att föreslå åtgärder.....	18
4.3	Elmarknadsdirektivet	19
4.3.1	EU-kraven som berör energifattiga	19
4.4	Gasmarknadsdirektivet	19
4.4.1	Svensk sociallagstiftning täcker nästan alla EU-krav som berör energifattiga	20
4.5	Övrigt: Sociala klimatfonden.....	20
5	Hur Sverige arbetar med energifattigdom på kommunal nivå	21
5.1	Energi-och klimatrådgivning	21
5.2	Socialtjänsten.....	22
6	Diskussion och slutsats	24
7	Referenser	26

1 Introduktion

Energifattigdom har under senare år fått ökad uppmärksamhet inom Europeiska unionens (EU) energi-, klimat- och socialpolitik. EU höjde sina klimatambitioner och lanserade 2021 den europeiska gröna given och Fit for 55-paketet, vilket även lyfte integrerade sociala aspekter i omställningspolitiken (European Commission 2021). Medlemsstaternas ansvar för att förebygga och minska energifattigdom har stärkts, bland annat genom krav på energieffektiviseringsåtgärder för utsatta hushåll, skydd på energimarknader samt byggnaders energiprestanda (European Parliament 2023a; European Parliament 2024a). För att underlätta genomförande och hantering av omställningens fördelningspolitiska konsekvenser har EU etablerat stödjande strukturer som *Energy Poverty Advisory Hub* (European Commission 2026a) och den sociala klimatfonden (European Parliament 2023b), (European Commission 2026c).

Energifattigdom är ett begrepp som används olika beroende på kontext. I det så kallade globala syd avser energifattigdom i huvudsak bristande tillgång till grundläggande energitjänster och infrastruktur (Kaygusuz 2012). I det globala nord finns ofta fysisk tillgång till energi. Energifattigdom handlar då främst om hushåll som saknar ekonomiska, tekniska eller institutionella förutsättningar att upprätthålla en rimlig energikonsumtion och därmed en skälig levnadsstandard. Energifattigdom kan ses som ett tillstånd för ett hushåll, men även som en risk för ett hushåll att hamna i en utsatt situation kopplad till energibehov.

I Sverige har energifattigdom historiskt inte varit ett uttalat begrepp. I den mån det har närmats har det kanske främst varit ur perspektivet begränsning av tillgång till bränsle (von Platten 2022; von Platten och Vahnberg 2024). Ett starkt välfärdssystem, varmhya i stora delar av bostadsbeståndet och historiskt låga energipriser har bidragit till att energifattigdom inte har setts som ett framträdande problem. Energifattigdom har delvis hanterats inom ramen för den generella fattigdomsproblematiken och har därmed hanterats inom ramen för socialpolitiken. I och med elpriskrisen 2022 lyftes även att svenska hushåll kan vara sårbara för kraftiga och snabba kostnadsökningar, vilket även resulterade i tillfälliga statliga stödåtgärder. Mot denna bakgrund har frågan om hur energifattigdom ska förstås, mätas och hanteras i en svensk kontext blivit alltmer relevant, inte minst i relation till EU:s ökade krav som formuleras i de styrande EU-direktiven.

Syftet med denna rapport är att kartlägga hur energifattigdom hanteras från ett svenskt förvaltningsperspektiv och särskilt hur det påverkar kommunal verksamhet. Med förvaltningsperspektiv avses här hur energifattigdom hanteras inom ramen för offentlig styrning och ansvarsfördelning, från EU-nivå till nationella myndigheter och vidare till kommunal verksamhet.

Först ges en sammanfattande bakgrund till området energifattigdom i EU och i Sverige. Därefter beskrivs definitionen av energifattigdom inom EU och hur Sverige närmar sig detta. Det finns olika uppsättningar av indikatorer för att mäta energifattigdom och dessa presenteras i kapitel fyra. Sedan beskrivs hur Sverige arbetar med energifattigdom på nationell nivå genom en kartläggning av samtliga krav som EU ställer på medlemsstaterna gällande energifattigdom. Detta gäller direktivet om energieffektivitet (European Parliament 2023a), direktivet för energiprestanda i byggnader (European Parliament 2024a), elmarknadsdirektivet

(European Parliament 2024b) och gasmarknadsdirektivet (European Parliament 2024c). Även den sociala klimatfonden (European Parliament 2023b) beskrivs. För varje direktiv presenteras Sveriges myndigheters förslag på genomförande av EU-kraven. För vissa direktiv är myndigheternas utredningar fortfarande pågående. Avsnitt sex fokuserar på kommunal verksamhet genom att sammanfatta förvaltningen kring två av kommunens viktigaste funktioner för att hantera energifattigdom: energi- och klimatrådgivningen samt socialtjänsten. Rapporten avslutas med diskussion och slutsatser.

Rapporten är en kombination av litteraturstudie, policyanalys samt empiriskt material från intervjuer och enkäter med kommunala tjänstepersoner. Genom att sammanföra vetenskaplig kunskap med analys av styrdokument och förvaltningspraktik syftar rapporten till att bidra med en fördjupad förståelse för hur energifattigdom i dag hanteras i Sverige, vilka åtgärder och funktioner som finns vid olika förvaltningsnivåer samt vilka processer och beslut som pågår.

2 Bakgrund

Under 1990-talet uppkom termen energifattigdom i Storbritannien där låg isoleringsstandard orsakade höga kostnader och kalla hem som negativt påverkade hälsan (Boardman 2010). Problemet har sedan dess blivit uppmärksammat i många andra EU-länder. Enligt Eurostat (2023) hade 2022 cirka 9% av EU:s befolkning inte möjlighet att värma sina boenden tillräckligt. Dessutom har Europas ökade värmeböljor lett till hälsoproblem samt ökat behovet av att kunna kyla ner sitt hem, vilket blir utmanande för hushåll sårbara för energifattigdom (Thomson *et al.* 2019). Förståelsen för de ekonomiska, hälsorelaterade och sociala konsekvenser som energifattigdom kan leda till har ökat. Detta, tillsammans med EU:s skärpta klimatpolitik och ökad inkludering av sociala aspekter av omställningen, har bidragit till att energifattigdom har fått mer uppmärksamhet.

Energifattigdom som begrepp dök upp i EU:s regelverk första gången 2009, då i anslutning till elmarknadsdirektivet. Sedan dess har begreppet återkommit i flera olika EU-dokument inom områdena energi, klimat och sociala rättigheter (NER 2024; European Commission 2026b). EU-kommissionen presenterade 2019 den gröna given, vilket innebar en revidering av flera direktiv, regelverk och riktlinjer för att de ska vara i linje med de högre klimatambitionerna. Detta har inneburit ökade skyldigheter för medlemsstaterna att förhindra och förebygga energifattigdom enligt de reviderade delarna i direktivet om energieffektivitet (European Parliament 2023a), direktivet för energiprestanda i byggnader (European Parliament 2024a), elmarknadsdirektivet (European Parliament 2024b) och gasmarknadsdirektivet (European Parliament 2024c). EU har även ett initiativ som *Energy Poverty Advisor Hub* (EPAH) vilken omfattar hjälpmedel, statistik, utbildning, nätverk med mera kring energifattigdom (EPAH 2023b; EPAH 2024b; EPAH 2024a; European Commission 2026a).

I Sverige har energifattigdom inte separerats från generell fattigdom och därmed ansetts vara en fråga för socialpolitiken (Energimyndigheten 2024c). Dessutom har energifattigdom inte varit ett framträdande problem i Sverige (NER 2024). Det finns flera anledningar till detta (Johansson *et al.* 2015; NER 2024; Vahnberg och von Platten 2025): stor utbredning av varmhya där värmen ingår i hyran av bostäder, ett starkt socialt skyddsnet där stöd finns för utsatta hushåll samt att Sverige historiskt har haft relativt låga energikostnader. Av dessa anledningar pekas Sverige ofta ut som ett föregångsland (t.ex. Janikowska *et al.* 2024). Dock visade elpriskrisen kring 2022 att flera svenska hushåll saknar resurser för att hantera plötsliga prishöjningar. Regeringen införde då tillfälliga stödåtgärder med syfte att stödja de drabbade hushållen (Regeringskansliet 2023).

Problematik kring energifattigdom uppstår inte bara på grund av kostnader utan även på grund av vilka möjligheter man har att förbättra sin energikonsumtion och boendesituation. Hyresgäster är särskilt utsatta eftersom de är beroende av fastighetsägarens beslut om exempelvis uppvärmningssystem och isolering (von Platten och Vahnberg 2024). Dessutom kan boende i hus med låg energiprestanda frysa trots att de inte har sänkt värmen, eftersom bristfällig isolering och drag gör det svårt att hålla värmen. Hushåll med god ekonomi kan flytta, men resurssvaga hushåll saknar ofta den möjligheten. Det finns även andra hinder som försvårar möjligheten att förstå och hantera energirelaterade frågor, som till exempel språk,

psykisk och fysisk ohälsa samt kunskap om sina rättigheter och skyldigheter (Gustavsson *et al.* 2025).

2.1 Definition av energifattigdom

Energifattigdom har olika definitioner, men i kontexten globala nord landar definitionerna i att hushåll inte har råd med skäligen energikonsumtion och tjänster av olika anledningar. Enligt EU:s direktiv om energieffektivitet (European Parliament 2023a) definieras energifattigdom som *ett hushålls bristande tillgång till väsentliga energitjänster som tillhandahåller grundläggande nivåer och en skäligen levnadsstandard och hälsa, inklusive tillräcklig tillgång till uppvärmning, varmvatten, nedkylning, belysning och energi för att driva elapparater, inom det berörda nationella sammanhanget, befintlig nationell socialpolitik och andra relevanta nationella politikområden, orsakad av en kombination av faktorer, inbegripet åtminstone orimliga priser, otillräcklig disponibel inkomst, höga energikostnader och bostäder med låg energieffektivitet.* I denna rapport är fokus på hushåll, men man kan även diskutera energifattigdom kopplad till företag och organisationer.

De tre vanligaste orsakerna till energifattigdom är låg inkomst, låg energieffektivitet och höga elpriser (European Commission 2026a). Låg inkomst kan bero på flera faktorer, exempelvis dåliga arbetskontrakt, arbetslöshet och ett svagt socialt skyddsnet. Låg energieffektivitet kan exempelvis handla om dåliga byggnadsstandarder och ineffektiva energitjänster. Vissa hushåll, exempelvis hyresgäster, kan även sakna rådighet och resurser för att investera i åtgärder. Höga energikostnader påverkar direkt hushållets möjlighet att betala för energi. Detta kan vara särskilt svårt för hushåll som lever under omständigheter som kräver en viss mängd energi, exempelvis på grund av medicinsk utrustning. Dessa faktorer kan variera mellan olika kontexter, exempelvis geografiskt, socioekonomiskt, tekniskt och geopolitiskt.

Energisårbarhet är ett bredare begrepp som även innefattar faktorer som gör att hushåll blir särskilt i risk för att hamna i energifattigdom. Det finns olika ramverk för att beskriva energisårbarhet. Bouzarovski och Petrova (2015) belyser faktorerna energitillgång, överkomliga priser ("affordability" på engelska), flexibilitet, energieffektivisering, behov och praxis (bristen på kunskap om stödprogram eller effektiva sätt att använda energi i hemmet). Författarna betonar behovet av att överväga både interna (inom hushållet) och externa aspekter som påverkar hushållets energibehov.

EU sammanfattar faktorer för energisårbarhet i fem områden (European Commission 2026a):

- 1) *Sociodemografi*: Sociodemografiska faktorer som kan bidra till energisårbarhet inkluderar mottagare av socialbidrag, personer som bor i hyresbostäder, personer med låg utbildningsnivå eller etniska minoriteter.
- 2) *Hushållssammansättning*: Exempel på hushållskaraktärer som kan bidra till energisårbarhet är ensamstående föräldrar, pensionärer, familjer med personer med funktionsnedsättningar eller studenter.
- 3) *Hälsa*: Till exempel personer med sjukdomar som kräver särskild inomhustemperatur, såsom hjärt-kärlsjukdomar, luftvägssjukdomar eller andra sjukdomar som försvagar immunsystemet.

- 4) *Energikunskap*: Detta gäller individer som inte kan utnyttja teknologiska, ekonomiska eller regelmässiga framsteg för energiomställningen. Det omfattar bristande medvetenhet om problematiken, begränsad kunskap om energifrågor i hushållet, ekonomiska hinder och otillräcklig planering av energianvändningen i hemmet.
- 5) *Kulturella faktorer*: Detta syftar på personer vars kulturella bakgrund påverkar deras förståelse av energifattigdom och beteenden på ett sätt som gör det svårare att hantera problemet. Exempelvis kan det vara personer som på grund av historisk vana vid kyla underskattar problemets allvar eller som har en historisk och kontextuell preferens för utrustning med låg effektivitet.

Beroende på förändringar i de externa och interna omständigheterna kan hushåll röra sig in och ut ur energifattigdom, vilket gör att konceptet energisårbarhet tillför en temporal dimension (Simcock *et al.* 2017).

2.2 Sverige har ännu ingen egen definition av energifattigdom

Det finns många faktorer att beakta för att analysera energifattigdom och vilka faktorer som är väsentliga skiljer sig åt mellan olika länder och sammanhang. EU:s definition är en medvetet bred formulering som möjliggör olika nationella definitioner. Sverige har för närvarande ingen egen definition. Energimarknadsinspektionen anser att valet av definition är en politisk fråga som inte lämpar sig för tillsynsmyndigheten att fastställa. Personer som uppfyller definitionen av utsatta kunder som finns i myndighetsinstruktionen kan dock omfattas av EU:s definition av energifattigdom (EI 2025c). Utsatta kunder definieras av Energimarknadsinspektionen som ”de som varaktigt saknar förmåga att betala för den el, naturgas, fjärrvärme eller fjärrkyla som överförs eller levereras till dem för ändamål som faller utanför näringsverksamhet” (8 § SFS 2025b).

Däremot finns en svensk definition av energifattig i syfte att kunna erhålla finansiering från EU:s sociala klimatfond (European Parliament 2023b). Fonden har etablerats inom EU:s fit for 55-paket för att hantera sociala konsekvenser och fördelningseffekter som kan uppstå i samband med att vägtransport- och byggnadssektorerna inkluderas i EU:s utsläppshandel (EU ETS 2). Fonden stödjer åtgärder och investeringar för att minska utsläppen och kostnaderna för utsatta hushåll, mikroföretag och transportanvändare som blir särskilt påverkade. Utsatta hushåll och transportanvändare ska även få tillfälligt direkt inkomststöd från fonden. Varje medlemsstat ska lämna in en social klimatplan till EU-kommissionen som beskriver åtgärder och investeringar som ska genomföras. Sverige fick sin plan godkänd i december 2025 (Regeringskansliet 2025). Definitionen som används där för energifattiga är: ”hushåll med låg ekonomisk standard i kombination med höga energikostnader” (Regeringen 2025). För att sedan mäta antalet energifattiga görs vissa avgränsningar som innebär att energifattiga hushåll endast omfattar energifattiga i småhus (se vidare kapitel 4).

Vahnberg och von Platten (2025) utmanar den etablerade förståelsen av energifattigdom som ett resultat av höga energikostnader eller energibehov, låga inkomster och/eller otillräcklig energieffektivitet. Genom en analys av berättelser om uppvärmning i svenska varmhysesbostäder visar författarna att frånvaron av direkta värmekostnader (kallhyra) inte nödvändigtvis skyddar hushåll från energifattigdom. Enligt de vanliga ”drivkrafterna” för energifattigdom skulle vi kunna förvänta oss att hushåll som har varmhyra inte är energifattiga.

Studien visade dock att många hyresgäster, trots formella rättigheter till vissa inomhustemperaturer, upplevde att värmen var otillräcklig. Studien argumenterar därför för att energifattigdom bör förstås som ett uttryck för kapitalojämlikhet, alltså den makt som följer av ägande och tillgångar, i stället för endast en fråga om inkomst. Författarna tydliggör dock att man kan analysera situationen olika beroende på bland annat tillgänglig och använd data samt vilka analyser som genomförs. Exempelvis är arbetsinkomster relativt jämna, men det är kapitalinkomsterna som skapar stora skillnader i totalinkomst.

Hyresvärdars äganderätt ger dem möjlighet att begränsa värme eller skjuta upp renoveringar, vilket skapar indirekta kostnadsökningar och försämrade energitillgång för hyresgäster. Hushåll med större socialt och ekonomiskt kapital kan i högre grad förhandla och påverka dessa utfall, medan mer resursfattiga hushåll är särskilt utsatta. Detta innebär att när man pratar om energifattigdom i en kontext där energi inte tillhandahålls av en marknad, som när varmhyra gäller, behöver vi sätta ägarstrukturen i fokus för att kunna minska utsattheten för energifattigdom. Policys som endast riktas mot inkomster eller energieffektivisering riskerar att missa de strukturella orsakerna som ligger i ägandets maktrelationer. För att förklara och motverka energiojämlikhet måste därför institutionella former och ägarstrukturer inom bostads- och energisystem stå i centrum. I detta sammanhang blir den ekonomiska ojämlikheten som finns och ökar i Sverige (SCB 2026) relevant. Bidragande orsaker är ökad och mer koncentrerad kapitalinkomst (Therborn 2020). Finanspolitiska rådet (FR 2024) konstaterar också att ojämlikheten gällande disponibel inkomst på hushållsnivå i Sverige har ökat betydligt sedan 1990-talet.

3 Mätning av energifattigdom

Det finns flera utmaningar med att bedöma om ett hushåll är energifattigt. Exempelvis är det svårt att veta vilka prioriteringar hushållen gör inom sin privatekonomi, exempelvis om de väljer att dra ner på energitjänster för att spendera pengar på annat. Dessutom varierar uppfattningen om vad som är skälig konsumtion av energi. Den vanligaste uppfattningen av energifattigdom är att risken uppstår för hushåll med låg inkomst och höga energipriser där byggnaders energiprestanda spelar stor roll (EPAH 2022; Energimyndigheten 2024b). Då energifattigdom är multidimensionellt, är det komplext att skapa indikatorer som fångar de olika aspekterna.

Utifrån EU:s ramverk finns två anledningar till att mäta energifattigdom och dessa grundar sig i 1) direktivet om energieffektivitet (European Parliament 2023a) för att bestämma storleken på det särskilda energisparkravet, och 2) för att kunna söka om viss EU-finansiering (Energimyndigheten 2024c). På grund av energifattigdomens komplexa och kontextspecifika karaktär får medlemsstaterna själva bestämma vilka indikatorer som är lämpliga för deras land. EU erbjuder stöd, riktlinjer och rekommendationer för nationella indikatorer (EPAH 2023a). Om medlemsstaterna inte fastställer egna indikatorer rekommenderar EU att de använder indikatorerna i undersökningen Statistik om inkomster och levnadsförhållanden (SILC, *Statistics on Income and Living Conditions*), eftersom dessa är jämförbara mellan EU:s medlemsstater. SILC-indikatorerna mäter:

- a) oförmåga att hålla hemmet tillräckligt varmt,
- b) förfallna skulder med avseende på räkningar för allmännyttiga tjänster,
- c) den totala befolkning som bor i en bostad med bristande kvalité samt
- d) fattigdomsrisk.

Indikatorerna (b) och (d) är direkt kvantitativa mått som relaterar till låg hushållsinkomst och oförmåga att betala sina energikostnader. Det kan dock finnas en dold energifattigdom då hushåll kan vara i energifattigdom men ändå betala för sina energirelaterade utgifter genom att dra ner på konsumtionen och därmed leva i lägre än skälig standard. Denna dolda energifattigdom skulle kunna följas upp i indikatorerna (a) och (c). Dessa indikatorer, främst indikator (a), bygger på en viss självuppskattning. Självuppskattning kan ge mer kontext till en fråga än vad objektiva mått kan erbjuda; dock kan bilden av verkligheten se olika ut för olika personer. Individens uppfattning om vad som är exempelvis tillräckligt varmt eller om det finns fukt kan skilja sig utifrån vilka förutsättningar och förväntningar man har på en bostad (Energimyndigheten 2024c). Detta skiljer mellan samhällsgrupper, såväl som mellan länder och över tid, och gör det svårt att veta vad som faktiskt stämmer samt att göra jämförelser. Boverket (2025) nämner även att om man väger in alla indikatorer i ett medelvärde får indikator (d) oproportionerligt stor vikt då de andra indikatorerna mer direkt speglar energifattigdom (Tabell 1).

Tabell 1. Beskrivning av SILC-indikatorerna (artikel 8, sektion 3 European Parliament 2023a).

Indikator	Eurostats definition
a. Oförmåga att hålla huset tillräckligt varmt	% personer i den totala befolkningen som befinner sig i påtvingad oförmåga att hålla hemmet tillräckligt varmt.
b. Förfallna skulder avseende räkningar för allmännyttiga tjänster	% personer i den totala befolkningen som har förfallna skulder avseende räkningar för allmännyttiga tjänster och uttrycker påtvingad oförmåga att betala sina räkningar i tid på grund av ekonomiska svårigheter.
c. Total befolkning som bor i bostäder med läckande tak, fukt i väggar, golv eller grund eller röta i fönsterkarmar eller golv	% personer i den totala befolkningen som bor i bostäder med antingen läckande tak eller fukt i väggar/golv/ grund eller röta i fönsterkarmar eller golv.
d. Fattighetsrisk	andel personer med en ekvivalerad disponibel inkomst (efter sociala transfereringar) under fattighetsgränsen, som fastställts till 60 % av den nationella disponibla medianinkomsten.

Med dessa mått blir andelen svenska hushåll i energifattigdom 7 %, vilket motsvarar 750 480 personer (Energimyndigheten, 2024b). Detta ligger mellan motsvarande andel hos Danmark (8%) och Finland (6%). Högst nivå i EU har Bulgarien där hela 23% av befolkningen hamnar i den energifattiga kategorin, följt av Grekland med 20% (European Parliament 2023a).

Enligt EU-direktivet om byggnaders energiprestanda (European Parliament 2024a) ska medlemsstater upprätta byggnadsrenoveringsplaner och rapportera data om energifattigdom. För att göra detta föreslår Boverket (2025) att Sverige ska använda tre huvudindikatorer som anses vara lämpliga för den svenska kontexten:

- *Andel hushåll i småhusbeståndet som i en viss tidpunkt lever i energifattigdom.* Data från småhusbeståndet i Sverige föreslås att användas eftersom hushåll i småhus direkt påverkas ekonomiskt av förändrade energipriser då de själva betalar för uppvärmning och varmvatten. Dessa hushåll har dessutom begränsade möjligheter att få kommunalt stöd då ägandet av huset räknas som en tillgång. Beräkningarna utgår från småhusens energideklarationer. Husen kategoriseras efter uppvärmningssystem där särskild vikt läggs vid kostsamma och dyra energislag som olja, gas och direktverkande el. Denna klassificering kombineras sedan med inkomstdata från SCB. Ett hushåll definieras som energifattigt om det både bor i ett småhus med ett dyrt eller volatilt energislag samt ligger i ett område där en stor andel av hushållen har inkomster under 60 procent av medianen, d.v.s. låginkomsttagare.
- *Energiutgifter som andel av disponibel hushållsinkomst uppdelade på flera inkomstsegment.* Denna indikator omfattar också endast småhus av samma anledningar som för den första indikatorn. Vidare begränsas måttet till småhus med fjärrvärme då det saknas tillgänglig prisstatistik för exempelvis el och biobränslen. Boverket bedömer att denna avgränsning inte leder till en underskattning av indikatorn. Måttet

beräknas genom att den genomsnittliga årliga energikostnaden ställs i relation till hushållens genomsnittliga disponibla inkomster.

- *Antal människor i alla typer av bostadsbyggnader som lever i bostäder utan tillräcklig inomhustemperatur.* Denna indikator omfattar samtliga boendeformer och fångar därmed även utsatta hushåll utanför småhusbeståndet. Underlaget bygger på SCB:s undersökningar om levnadsförhållanden och baseras på självskattningar. Eftersom det saknas en entydig definition av vad som räknas som "tillräckligt varmt" påverkas resultatet av hushållens och olika gruppers subjektiva förväntningar på inomhusklimat.

Två av tre indikatorer från Boverket omfattar endast småhus för att de betalar värme och varmvatten separat, till skillnad mot hyresrätter där värme ofta ingår i hyran, samt att boende i småhus har lägre möjlighet att få ekonomiskt bistånd om de hamnar i en kritisk situation. Dessa argument stämmer, men som studier (t.ex. von Platten och Vahnberg 2024; Vahnberg och von Platten 2025) har visat, finns det även energifattigdom i hyresrätter som har varmhya. Hur stor andel av svenska hushåll som bor i småhus respektive hyresrätter har inte studerats men avgränsas svensk energifattigdom till småhus kommer en del utsatta hushåll att exkluderas. Dessutom förekommer kallhyra i Sverige, trots att varmhya är utbrett.

Ett tredje sätt att mäta energifattigdom i Sverige presenteras i den nationella sociala klimatplanen (Regeringen 2025). Här beskrivs energifattiga hushåll som de med låg ekonomisk standard i kombination med höga energikostnader. Definitionen omfattar energifattiga i alla bostadsformer, men endast hushåll i småhus mäts. Låg ekonomisk standard avser andelen personer som lever i hushåll vars ekonomiska standard (disponibla inkomst per konsumtionsenhet) är mindre än 60 procent av medianvärdet för riket. Energifattigdom mäts som en andel av hushållets disponibla inkomst. Höga energikostnader definieras som energikostnader vars andel av den disponibla inkomsten är högre än vad 75 procent av hushållen som bor i småhus har. Avgränsningen till småhus stämmer överens med de föreslagna indikatorerna hos Boverket (2025). I flerbostadshus ingår oftast uppvärmning och varmvatten i hyran, vilket minskar hushållens direkta utsatthet för energifattigdom (Regeringen 2025). Att då även rådigheten över uppvärmningskostnaden minskar bekräftas i planen. Vidare anges att det inte är möjligt att koppla ihop energiutgifter för respektive hushåll i flerbostadshus, vilket gör det omöjligt att mäta energifattigdom på det sätt som görs för småhus. Syftet med den sociala klimatfonden är att hantera de sociala konsekvenserna och fördelningseffekterna som kan uppstå i samband med att vägtransport- och byggnadssektorerna inkluderas i EU:s utsläppshandel. I Sverige använder en mycket liten andel flerfamiljshus fossila bränslen för uppvärmning och därmed anses påverkan från EU:s utsläppshandelssystem (ETS) bli mycket låg. Enligt de simuleringar som gjorts i planen (Regeringen 2025) kan antalet energifattiga öka med ca 50 hushåll för EU:s ETS-prisnivåer på 50–60 euro (hänsyn har då också tagits till ökade priser på gas och olja). Med den definitionen och de mått som används i den sociala klimatplanen blir dagens antal energifattiga 120 000 hushåll (200 000 individer). Det är nästan fyra gånger mindre än antalet energifattiga om man använder SILC-indikatorerna.

4 Hur Sverige arbetar med energifattigdom på nationell nivå

Sveriges arbete med energifattigdom styrs främst genom vissa EU-direktiv där krav kring stöd och åtgärder för att skydda energifattiga behöver införlivas i svensk lag. EU lanserade Fit for 55-paketet år 2021 och det innebar bland annat reformering av lagstiftning för att främja måluppfyllelsen av klimatmålet om att reducera utsläppen av växthusgaser till 55% år 2030 jämfört med 1990-års nivåer (EU RoER 2025). Detta bidrar till det övergripande målet om att EU ska bli klimatneutralt till 2050. De EU-direktiv som uppdaterades för att vara mer i linje med EU:s ambitioner om klimat och hållbarhet samt påverkar medlemsstaternas arbete med energifattigdom är direktivet om energieffektivitet (European Parliament 2023a), direktivet för energiprestanda i byggnader (European Parliament 2024a), elmarknadsdirektivet (European Parliament 2024b) och gasmarknadsdirektivet (European Parliament 2024c); se Tabell 2.

Tabell 2. Översikt över EU-direktiv som påverkar medlemsstaternas arbete med energifattigdom.

EU-direktiv	Koppling till energifattigdom (översikt)
Direktivet om energieffektivitet 2023/1791 (European Parliament 2023a)	Redovisar EU:s definition och indikatorer för energifattigdom Kräver ett särskilt energisparkrav för gruppen utsatta hushåll (inkl. energifattiga) Kräver etablering av ett särskilt nätverk för energifattighedsområdet
Direktivet för energiprestanda i byggnader 2024/1275 (European Parliament 2024a)	Erbjuda särskilda stöd till utsatta hushåll (inkl. energifattiga) Kräver en nationell byggnadsrenoveringsplan, inkl. en minskning av antalet människor som drabbats av energifattigdom
Elmarknadsdirektivet 2024/1711 (European Parliament 2024b)	Kräver skydd på marknaden samt särskilda stöd och vissa förmåner för utsatta hushåll (inkl. energifattiga)
Gasmarknadsdirektivet 2024/1788 (European Parliament 2024c)	Kräver skydd på marknaden samt särskilda stöd och vissa förmåner för utsatta hushåll (inkl. energifattiga)

I detta kapitel beskrivs vilka krav medlemsstater ska leva upp till gällande energifattigdom enligt respektive direktiv samt hur Sverige avser att arbeta för att uppnå EU-kraven. Till sist beskrivs EU:s sociala klimatfond då den har möjlighet att vara ett viktigt instrument för att finansiera åtgärder för energifattiga, givet att medlemsstaterna använder den för det syftet.

4.1 Direktivet om energieffektivitet

Direktivet för energieffektivitet (European Parliament 2023a) syftar till att effektivisera energianvändningen inom alla sektorer. Den nya versionen av direktivet från 2023 inkluderade en ambitionshöjning gällande nationellt bindande energisparkrav för medlemsstaterna. Detta innebär att staterna ska reducera energianvändningen med 1,9 procent årligen till 2030 (efter ett antal etappmål mellan 2021–2030), jämfört med den genomsnittliga slutliga energianvändningen 2016–2018. Tidigare var målet 0,8 procent i årlig besparing till 2021. Över perioden 2024–2030 innebär det nya kravet energibesparingar på i genomsnitt 1,49 procent årligen. Efter 2030 ska medlemsstaterna fortsätta att uppnå årliga besparingar om 1,9 procent. Energibesparingarna ska ske i slutanvändningsledet. Att kravet är bindande innebär att medlemsstaterna får böta om kravet inte är uppfyllt.

Det finns olika mekanismer och faktorer som påverkar medlemsstaternas arbete med att uppfylla energibesparingskravet, exempelvis:

- Har medlemsstaterna samlat ett överskott i relation till energisparkravet, får 10 procent av överskottet föras vidare till nästkommande period. Energibesparingarna ska då vara additionella till vad som skulle ha skett under alla omständigheter. Det finns dock undantag för energibesparingar som följer av renovering av befintliga byggnader för att uppnå EU-krav, till exempel renoveringskrav för befintliga bostäder enligt det omarbetade direktivet för byggnaders energiprestanda (EPBD).
- EU:s nya utsläppshandelssystem för byggnads- och vägsektorer med mera, det så kallade EU ETS 2, planeras att inrättas 2028. Bara energibesparingar som sker additionellt till EU ETS kan tillgodoräknas för att nå energisparkravet¹.

EU inför även ett nytt särskilt energisparkrav för personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder², personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder. Dessa grupper kallas för kollektivet utsatta hushåll av Energimyndigheten. Det särskilda energisparkravet utgör en delmängd av det generella kravet som storleksmässigt motsvarar andelen energifattiga hushåll i landet.

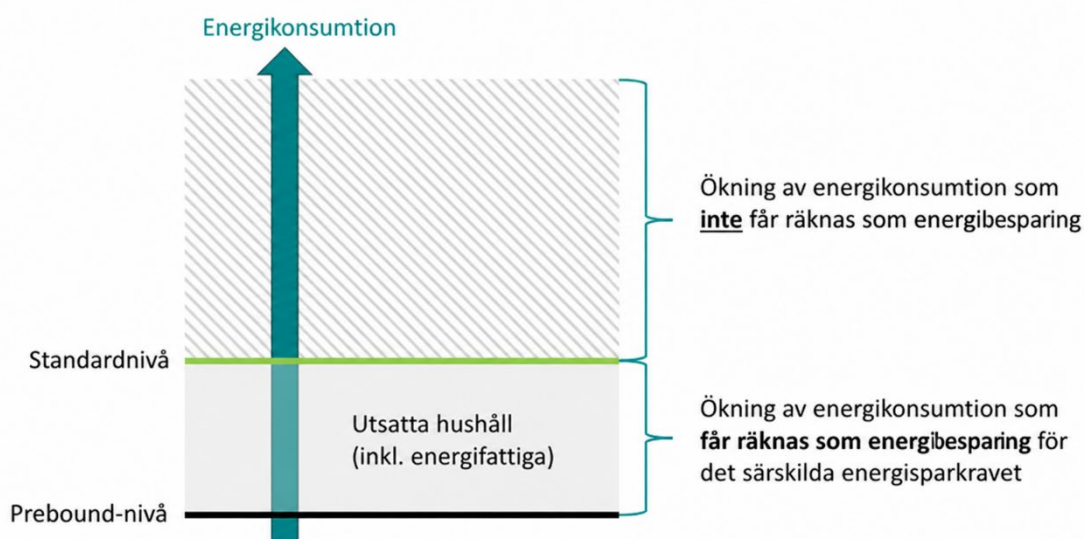
Bakgrunden till det särskilda energisparkravet grundar sig i princip på *”Leave no one behind”* som handlar om att inte lämna någon bakom sig i omställningsprocessen, med särskilt fokus på de mest utsatta grupperna i samhället. Principen är prioriterad i EU:s gröna giv där den sociala dimensionen av omställningen främjas för att undvika att utsatta grupper får det sämre. EU ser energieffektiviseringsåtgärder som en kostnadseffektiv åtgärd för att minska både klimatpåverkan och energifattigdom. Genom att inrätta det särskilda energisparkravet måste medlemsstaterna genomföra energieffektiviseringsåtgärder för utsatta hushåll. Utan

¹ Det finns möjlighet att ta bort från skyldigheten att överlämna utsläppsrätter fram till 2030 för vissa enheter om dessa omfattas av en nationell koldioxidskatt vars skattesats är minst lika hög som det genomsnittliga auktionspriset (Energimyndigheten 2024c).

² Utsatta kunder definieras som ”personer som varaktigt saknar förmåga att betala för den el eller naturgas som överförs eller levereras till dem för ändamål som faller utanför näringsverksamhet” (SFS 2025b).

detta krav hade alla energieffektiviseringsinsatser kunnat ske hos hushåll som har det bra ställt, till exempel hushåll med resurser som slösar mycket energi.

Det finns dock en paradox som EU själva pekar ut (European Commission 2024). Utsatta hushåll har ofta en väldigt låg utgångspunkt gällande sin energisituation, till exempel en låg inomhustemperatur. Denna lägre basförbrukning benämns som *prebound*-effekt. Om energieffektiviseringsåtgärder införs i bostäder där personer som lever i energifattigdom bor, är det inte säkert att energianvändningen minskar. Hushållen kan i stället få möjlighet att öka sin energianvändning för att närma sig normala standardnivåer, till exempel genom att höja inomhustemperaturen eller värma fler rum under längre tid. Detta innebär att energianvändningen i slutänden *de facto* ökar i stället för att minska. Därmed kan de beräknade energibesparingarna för utsatta hushåll framstå som små, trots att åtgärderna avsevärt förbättrar deras boendeförhållanden. Direktivet erkänner att rekyleffekt i sammanhang som rör energifattigdom kan ha en positiv funktion, eftersom den bidrar till att hushållen når en skälig levnadskomfort. Medlemsstaterna ska redogöra för hur både *prebound*- och rekyleffekterna tas i beaktning när staterna beräknar sin energibesparing. Den del av energieffektiviseringsvinsterna som används för att uppnå en skälig komfortnivå får räknas som energibesparing, medan eventuella ökning av komfort utöver denna nivå ska behandlas som rekyleffekt och dras av i besparingsberäkningarna, se Figur 1.

Figur 1. Schematisk bild över hur en viss ökning av energikonsumtion kan räknas som energibesparing för det särskilda energisparkravet i EU-direktivet om energieffektivitet (European Parliament 2023a).

För att uppnå energisparkraven ska medlemsstaterna inrätta antingen ett kvotpliktsystem för energieffektivitet, alternativa policyåtgärder eller kombinera dessa alternativ. Kommissionen har adresserat tre huvudtyper av negativa effekter som kan uppstå av styrmedel som används för att nå energisparkraven (European Commission 2024):

1. *Ekonomiska negativa effekter kopplade till högre energipriser.* Vissa styrmedel, exempelvis energiskatter, kan höja energipriserna utan att detta fullt ut kompenseras av energieffektiviseringsåtgärder. Det kan öka risken för att hushåll hamnar i

energifattigdom. För att undvika eller mildra sådana effekter ska medlemsstaterna säkerställa att utsatta grupper får del av åtgärder eller kompletterande stöd som minst neutraliserar kostnadsökningen, bland annat genom effektiv användning av offentliga medel och intäkter från EU ETS.

2. *Icke-ekonomiska negativa effekter som påverkar hälsa och boendemiljö.* Vissa åtgärder, exempelvis renoveringsprogram, kan förbättra energieffektiviteten men samtidigt försämra inomhusmiljön, till exempel genom bristande ventilation som kan leda till hälsoproblem. Dessa effekter kan undvikas genom att integrera krav på luftkvalitet och andra miljöaspekter i utformningen av styrmedel.
3. *Övriga ekonomiska negativa effekter.* Priset på energieffektiva produkter och tjänster kan drivas upp, vilket gör dem mindre tillgängliga för hushåll med begränsad ekonomi. Detta kan motverkas genom särskilda bestämmelser eller kompletterande åtgärder såsom avtal med återförsäljare/installatörer eller förbättrade villkor för prioriterade målgrupper.

Medlemsstaterna ska i sin redovisning av politiska åtgärder beskriva hur dessa negativa effekter har analyserats samt hur de har förebyggts eller begränsats. Vidare måste medlemsländerna i EU enligt energieffektiviseringsdirektivet upprätta eller använda ett befintligt nätverk för att stödja beslutsfattare i att utreda och analysera energifattigdom i landet samt föreslå åtgärder för minskad energifattigdom och dess fördelning mellan olika grupper (European Parliament 2023a). Nätverket ska inkludera experter från olika sektorer.

4.1.1 Vad energisparkraven innebär för Sverige och hur de kan uppnås

Energimyndigheten fick 2024 i uppdrag av Sveriges regering att utreda landets genomförande av det omarbetade direktivet för energieffektivitet gällande energisparkravet, vilket sedan redovisades av Energimyndigheten (2024c). För Sverige innebär det ackumulerade energisparkravet 234 TWh för perioden 2021–2030. Med de styrmedel som fanns 2024 skulle det ändå behövas ytterligare 36 TWh för att nå Sveriges ackumulerade energisparkrav. Det särskilda energisparkravet, som gäller för kollektivet utsatta hushåll, motsvarar en minskad energianvändning om 17 TWh under 2021–2030 (7,1 % av det ackumulerade energisparkravet 234 TWh).

För att nå energisparkraven ska medlemsstaterna, enligt EU-direktivet, antingen inrätta ett kvotpliktsystem för energieffektivitet, vidta alternativa policyåtgärder eller kombinera dessa alternativ. Sverige har hittills valt att uppnå sitt energisparkrav genom energi- och koldioxidskatten. Sverige har högre skattenivåer än EU:s miniminivåer och de kan därmed tillgodoräknas då dessa besparingar blir additionella eftersom de överstiger EU:s minimikrav (Energimyndigheten 2024b). Dock behöver Sverige vidta ytterligare åtgärder för att nå energisparkravet. Hur detta ska genomföras har ännu inte beslutats. Energimyndigheten har haft i uppdrag att föreslå styrmedel, men dessa ska inte omfatta skatter. Mot denna bakgrund presenterar myndigheten två huvudspår: ett energieffektiviseringsbeting samt ett subventionsprogram.

Energieffektiviseringsbeting innebär att energibolag får ett beting att uppnå en viss mängd energibesparingar hos sina (eller andras) kunder. Alternativt skulle bolagen kunna betala

staten för att i stället uppnå motsvarande mängd energibesparingar. Dessa energibesparingar skulle då i stället genomföras via ett prestationsbaserat subventionsprogram som ger ekonomisk ersättning för olika åtgärder utifrån hur stora besparingar de levererar. Detta program skulle omfatta el och fjärrvärme. Detta styrmedel skulle hantera både det generella energisparkravet och det särskilda sparkravet där styrning mot det senare kan utformas genom ett delmål/delpott. Energieffektiviseringsbeting skulle läggas på nätägare och innebära ökade kostnader för el- och fjärrvärmekunder³. Genomförs ett subventionsprogram läggs kostnaderna i stället på skattebetalarna.

För det särskilda energisparkravet behövs en definition för kollektivet utsatta hushåll för att kunna fastställa vilka hushåll som ska betraktas som utsatta och därmed vara berättigade till stöd. Kollektivet utsatta hushåll inkluderar hushåll som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder⁴, låginkomsthushåll eller, när det är relevant, boende i subventionerade bostäder. Ur perspektivet att nå det särskilda energisparkravet finns inget behov av att definiera de olika undergrupperna, utan det behövs endast en övergripande definition av kollektivet utsatta hushåll. Gruppen skulle även kunna innefatta personer med hög energianvändning på grund av medicinskt nödvändig elkrävande utrustning eller liknande behov, men denna aspekt återspeglas inte uttryckligen i den svenska definitionen. Den gemensamma nämnaren för samtliga grupper är låg inkomst, antingen i absoluta termer eller i relation till en energianvändning som är hög till följd av bristande energiprestanda. Energimyndigheten föreslår därmed att definitionen utgår från låg ekonomisk standard. Systemet blir då särskilt fördelaktigt för ensamstående kvinnor med barn i hyresrätt, vilket är en av de grupper som oftast lever under låg ekonomisk standard. För att använda uppgifter om enskilda hushåll behöver de ge samtycke till Skatteverket för att lämna ut uppgifter om hushållets sammansättning och beskattningsbara inkomster.

Energimyndigheten bedömer att låg energiprestanda inte bör ingå som kriterium i definitionen. Detta motiveras dels av svårigheter att följa upp sådana aspekter på grund av begränsad täckning i energideklarationerna, dels av att åtgärder i byggnader med god energiprestanda troligen inte skulle ge någon betydande effekt (Energimyndigheten 2024c).

Vid energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus bör utsatta hushåll inte definieras på hushållsnivå. Det beror både på praktiska skäl och på att ansvaret för större åtgärder oftast ändå ligger hos hyresvärdar eller bostadsrättsföreningar. I stället bör hela områden klassas som utsatta om medianinkomsten i området ligger under gränsen för låg ekonomisk standard. Om ett område bedöms som utsatt bör samtliga energibesparingar inom området räknas.

Nyttorna med energieffektiviseringsåtgärder anses särskilt starka för utsatta hushåll eftersom dessa hushåll ofta lider särskilt mycket av dålig inomhusmiljö och höga energikostnader och saknar ekonomiska möjligheter eller beslutsmandat att vidta åtgärder. Genom det särskilda energisparkravet kommer dessa grupper sannolikt att erbjudas energieffektiviseringsåtgärder i större utsträckning. De kommer också i högre grad att få åtgärderna

³ Beräknas motsvara ett påslag på avgifterna med 0,7 öre/kWh, exklusive skatt (Energimyndigheten 2024b).

⁴ Utsatta kunder definieras som "personer som varaktigt saknar förmåga att betala för den el eller naturgas som överförs eller levereras till dem för ändamål som faller utanför näringsverksamhet" (SFS 2025b).

finansierade, eftersom de annars inte skulle ha möjlighet att genomföra dem. Även hushåll som inte genomför energibesparingar kommer att påverkas av eventuella förändringar i energikostnaden per kWh, antingen genom nätägarnas energisparkrav eller genom eventuella justeringar av energiskatten som används för att finansiera subventionssystemet.

4.1.2 Förslag på Sveriges införande av direktivets krav kring energifattigdom

I Energimyndighetens uppdrag att utreda landets genomförande av det omarbetade direktivet för energieffektivitet ingick även att utarbeta förslag på hur detta skulle kunna mätas. Myndigheten bedömer att energifattigdom ska mätas och följas upp med de så kallade SILC-indikatorerna (Energimyndigheten 2024c). De mäter oförmågan att hålla hemmet tillräckligt varmt, förfallna skulder med avseende på räkningar för allmännyttiga tjänster, den totala befolkningen som bor i en bostad med bristande kvalitet samt fattighetsrisk. SILC-indikatorerna är de indikatorer som EU rekommenderar om medlemsstaterna inte fastställer egna. Enligt dessa indikatorer lever omkring 7 procent av de svenska hushållen i energifattigdom, vilket motsvarar cirka 750 500 personer.

Enligt EU:s krav ska ett nätverk av experter inrättas med rollen att stötta beslutsfattare i frågor om energifattigdom. I Energimyndigheten (2024c) föreslås att ge nätverket en bredare roll än endast energifattigdom och därmed hantera fler sociala utmaningar kopplade till energiomställningen. Nätverket skulle bland annat bidra med policyrekommendationer i frågor om energi- och klimatrelaterade fördelningseffekter samt genomföra oberoende och tvärvetenskapliga granskningar. Med denna bredare roll kan fler EU-krav uppfyllas⁵.

4.2 Direktivet för energiprestanda i byggnader

Den första versionen av direktivet för energiprestanda i byggnader (EPBD) publicerades 2002 och har senare reviderats. Nuvarande version av direktivet kom 2024 (European Parliament 2024a) och ska vara inkorporerad i nationell lagstiftning 2026. Direktivets syfte är att göra alla byggnader inom EU till nollutsläppsbyggnader senast 2050. Varje medlemsstat ska skapa en nationell byggnadsrenoveringsplan för att omvandla befintliga byggnader till nollutsläppsbyggnader genom att fasa ut fossila bränslen och nå hög energieffektivitet i byggnaderna. Planen ska även resultera i en minskning av antalet människor som har drabbats av energifattigdom. Medlemsstaterna ska stödja genomförandet av minimikrav för byggnaders energiprestanda genom att bland annat erbjuda ekonomiska stöd, särskilt riktade till kollektivet utsatta kunder (sårbara hushåll, personer som lever i energifattigdom, boende i subventionerade bostäder) och tekniska stödfunktioner som exempelvis gemensamma kontaktpunkter för byggnadsrenoveringar som ska erbjuda särskilda tjänster för sårbara hushåll, personer som påverkas av energifattigdom och personer i låginkomsthushåll.

4.2.1 Pågående arbete i Sverige med att föreslå åtgärder

Arbetet med att genomföra EPBD i svensk lagstiftning pågår. Regeringen (2024) har gett Boverket och Energimyndigheten uppdraget att föreslå åtgärder för att möta de nya kraven.

⁵ Direktivet om energieffektivitet artikel 24.3 samt kravet i bilaga V om att fastställa fördelningseffekter av beskattning och motsvarande åtgärder för personer i kollektivet utsatta hushåll (European Parliament 2023a; Energimyndigheten 2024c).

Båda myndigheterna har levererat delredovisningar. Energimyndigheten (2025) nämner främst vilka befintliga stöd som finns för energifattigdom. Energimyndigheten ska leverera sin slutrapport för uppdraget i slutet av 2026. I Boverkets delredovisning diskuteras främst förslag på indikatorer för att mäta energifattigdom (Boverket 2025). I Boverkets uppdrag ingår även att ge förslag på mål för en reducerad andel energifattiga hushåll för att möta kravet. Boverket ska leverera sin slutrapport i slutet av 2026.

4.3 Elmarknadsdirektivet

Elmarknadsdirektivet (European Parliament 2024b) sätter regler för EU:s inre elmarknad och inrättades år 2019. Den innehåller en artikel om utsatta kunder och en artikel om energifattigdom. Dessa anger att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att skydda utsatta kunder, bland annat genom ett förbud mot bortkoppling från elnätet vid kritiska situationer samt ha förmåner för denna grupp inom socialtjänsten. Varje medlemsstat ska definiera begreppet utsatta kunder som kan inkludera inkomstnivå, energiutgifternas andel av den disponibla inkomsten, bostädernas energieffektivitet, beroende av elutrustning av hälsoskäl, ålder eller andra kriterier. Vid bedömningen av antalet energifattiga hushåll kan kriterier omfatta låg inkomst, hög andel energiutgifter i förhållande till den disponibla inkomsten och dålig energieffektivitet. 2024 uppdaterades direktivet där ändringarna inkluderade att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom ska få tillgång till energidelning och stöd för att möjliggöra deltagandet samt en förstärkning av skyddet mot frånkoppling av elnätet.

4.3.1 EU-kraven som berör energifattiga

Sverige har etablerat en definition av utsatta kunder som är ”personer som varaktigt saknar förmåga att betala för den el eller naturgas som överförs eller levereras till dem för ändamål som faller utanför näringsverksamhet” (SFS 2025b). Gruppen utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom anses skyddas tillräckligt genom sociallagstiftningen (EI 2025c). Det finns också skydd från att frånkopplas från elnätet på grund av bristande betalning eller annat väsentligt avtalsbrott. Företag som vill genomföra frånkopplingen måste följa ett visst lagstadgat tillvägagångssätt. Detta inkluderar bland annat konsumentens rätt till korrekt information från företaget, möjlighet för konsumenten att rätta sig utan att frånkoppling sker samt att företaget måste skicka ett meddelande till socialtjänsten i kommunen där konsumenten bor en viss tid innan frånkoppling kan bli aktuell. Energimarknadsinspektionen föreslår en lagändring för att uppnå ett av direktivets nya krav, vilket är att om en myndighet äger ett energidelningsprojekt ska minst tio procent av den delade energin om möjligt erbjudas till utsatta kunder (EI 2025c).

4.4 Gasmarknadsdirektivet

Gasmarknadsdirektivet reglerar de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas. Det inrättades 2009 (2009/73/EG) och den senaste uppdateringen är från 2024 (European Parliament 2024c). Det uppdaterade direktivet liknar bestämmelserna i det reviderade elmarknadsdirektivet gällande att medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom får tillräckligt skydd. Detta gäller exempelvis transparens i fråga om avtalsvillkor och konkurrenskraftiga, transparenta och icke-diskriminerande priser, allmän information och mekanismer för tvistlösning, skydd mot

avstängning och positiv särbehandling av utsatta eller energifattiga kunder gällande betalningssätt.

4.4.1 *Svensk sociallagstiftning täcker nästan alla EU-krav som berör energifattiga*

Energimarknadsinspektionen fick i uppdrag av regeringen 2023 att utreda vilka åtgärder Sverige behöver för att införa gasmarknadsdirektivet (2024/1788) i svensk lag (EI 2025b). Uppdraget redovisades i juni 2025 och inkluderar förslag på en ny gasmarknadslag och förordning (EI 2025a) (Energimarknadsinspektionen, 2025d). Gällande de delar av direktivet som berör energifattiga så anser Energimarknadsinspektionen att skyddet för utsatta kunder och kunder som är drabbade av energifattigdom sker främst genom sociallagstiftningen. Det saknas krav på att medlemsstaterna ska införliva skyddet för utsatta kunder i naturgaslagstiftningen och därmed föreslås inga nya betydande åtgärder som berör energifattiga. Däremot ska det existerande skyddet utökas till att omfatta utsatta kunder inom vätgasmarknaden.

4.5 Övrigt: Sociala klimatfonden

Sveriges sociala klimatplan beskriver åtgärder och investeringar som ska genomföras för att hantera sociala konsekvenser och fördelningseffekter som kan uppstå i samband med att vägtransport- och byggnadssektorerna inkluderas i EU:s utsläppshandel (Regeringskansliet 2025). Den åtgärd som Sverige i sin plan har sökt finansiering för, som ska erhållas från den sociala klimatfonden, är en nationell elbilspremie. Premien ska riktas mot hushåll med lägre medelinkomst och som bor i landsbygdskommuner eller i områden med begränsad tillgång till kollektivtrafik. Ingen annan åtgärd riktad mot energifattigdom finns i planen.

5 Hur Sverige arbetar med energifattigdom på kommunal nivå

Idag är kommunerna de aktörer inom svensk förvaltning som främst kommer i kontakt med invånare som är utsatta för energifattigdom. Kontakten kan ske via bland annat budget- och skuldrådgivning, ekonomiskt bistånd, hemtjänst, stöd till barn och familj, energi- och klimatrådgivning, hyresrådgivning och vräkningsförebyggande arbete, miljö- och hälsoskyddsinspektörer samt god man (Gustavsson *et al.* 2025). Kommuner kan därmed använda olika funktioner och åtgärder för att minska utsattheten för energifattigdom inom de områden där kommunen har rådighet. Nedan beskrivs två av kommunens funktioner, vilka är centrala för arbetet med energifattigdom: energi- och klimatrådgivningen samt socialtjänsten.

5.1 Energi- och klimatrådgivning

Energi- och klimatrådgivningen är en kostnadsfri, opartisk och kommersiellt oberoende tjänst som riktar sig till hushåll, företag, bostadsrättsföreningar och organisationer. Alla kommuner som vill har möjlighet att söka ekonomiskt stöd för att bedriva energi- och klimatrådgivning i sin kommun. Enligt förordningen om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning (SFS 2025a) ska rådgivningen förmedla lokalt och regionalt anpassad kunskap om klimatpåverkan, energieffektivisering, energianvändning och förutsättningar att ändra energianvändningen i lokaler och bostäder. Syftet är att främja en effektiv och miljöanpassad användning av energi, minska energianvändningens klimatpåverkan samt bidra till att riksdagens energi- och klimatpolitiska mål nås. Det handlar om att genom kunskaps- och informationsspridning öka kompetensen hos målgrupperna så att de därigenom kan fatta välgrundade beslut kring åtgärder gällande energieffektivisering, energianvändning och klimatpåverkan. Kontakt med invånare sker genom inkomna ärenden, offentliga evenemang och i vissa fall hembesök (Gustavsson *et al.* 2025). Det finns uppsökande verksamhet, men omfattningen beror till stor del på hur mycket resurser som har tilldelats tjänsten. Många energi- och klimatrådgivare har angett att de stöter på energifattigdom i sin yrkesroll. Begreppet energifattigdom blev mer känt under energipriskrisen 2022 när många rådsökande hörde av sig och behövde hjälp med att hitta sätt att minska sina energikostnader (Gustavsson *et al.* 2025).

Regeringen gav Energimyndigheten i uppdrag 2024 att se över energi- och klimatrådgivningen utifrån de reviderade EU-direktiven om energieffektivisering och förnybar energi (Energimyndigheten 2024a). Myndighetens förslag, som ännu inte är beslutat, var att skapa en nationell rådgivning som hanterar inkommande frågor som hanteras av den kommunala rådgivningen idag. Den kommunala rådgivningen skulle i stället arbeta mer med proaktivt och strategiskt uppsökande. Det regionala stödet som idag finns i form av regional utvecklingsledare skulle då tas bort. Enligt förslaget skulle kommunerna behöva inkludera, i sin ansökan om finansiering, bland annat en beskrivning av hur rådgivningen ska arbeta strategiskt mot de grupper som ger störst effekt givet kommunernas specifika kontext (Energimyndigheten 2024a).

Den kommunala rådgivningen föreslås även ha ett antal obligatoriska uppgifter som styrs av Energimyndigheten. Uppgifterna inkluderar att arbeta samordnande med energifattigdom, att ta fram underlag med lokala uppgifter till den nationella rådgivningen, att arbeta med

lokala kampanjer och informations spridning samt att genomföra platsbesök (äldre, personer som har svårt med teknik etc.). Främjande av energigemenskaper inkluderas också. För att ta fram arbetssätt/aktiviteter för att minska energifattigdom bör rådgivarna samarbeta med olika aktörer som påverkar respektive har kunskap om energifattigas situation, exempelvis fastighetsägare, hemtjänst, budget- och skuldrådgivarna, utbildningssamordnare och transportförvaltningen (Energimyndigheten 2024a). Myndigheten föreslår att det nationella materialet för energifattiga hushåll ska innehålla behovs- och bostadsanpassad information om bland annat rättigheter, skyldigheter och råd om energitjänster, energimarknaden och boende. Materialet skulle vara på olika språk och användas för olika aktiviteter. Den föreslagna rådgivningsstrukturen och dess uppgifter anses uppnå kraven på särskilda tjänster för personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och personer i låginkomsthushåll enligt direktivet om byggnaders energiprestanda (Energimyndigheten 2024a; European Parliament 2024a).

5.2 Socialtjänsten

I Sverige finns lagstiftning inom socialtjänsten (och energimarknaden) om att skydda ekonomiskt sårbara hushåll och utsatta invånare. Genom socialtjänstlagstiftningen kan hushåll som befinner sig i ekonomisk utsatthet på grund av höga energikostnader få ekonomiskt bistånd (Energimyndigheten 2024c; Gustavsson *et al.* 2025; Socialstyrelsen 2025a). Har hushållet likvida tillgångar som de skulle kunna sälja, så beviljas ekonomiskt bistånd typiskt inte (Socialstyrelsen 2025a). Det finns inte generellt fastslaget vad som är grundläggande nivåer av energikonsumtion för en skälig levnadsstandard och hälsa (Energimyndigheten 2024c). Det närmaste som finns är Boverkets byggregler om rimligt inomhusklimat. Tjänstepersonerna inom socialtjänsten använder normalt schablonvärden för utgiftsposten hushållsel, vilket kan variera beroende på var och hur man bor, för att avgöra om kostnaderna är rimliga (Gustavsson *et al.* 2025; Socialstyrelsen 2025a). Vid snabba prishöjningar finns dock risk att bidraget inte täcker kostnaderna eftersom det utgår från schablonvärdena. Har sökande hög energikonsumtion kan socialtjänsten ge förslag på åtgärder för att hushållet ska minska sin användning, till exempel minska inomhustemperaturen, byta boende eller kontakta hyresvärd eller elbolag (Gustavsson *et al.* 2025).

Om en kund har svårt att betala räkningarna ska energiföretaget, enligt ellagen och naturgaslagen, meddela socialtjänsten i kommunen som konsumenten bor i, innan frånkoppling av elen sker (Energimyndigheten 2024c). Socialtjänsten kommer då att kontakta konsumenten, via så kallade elskuldsbrev, för att erbjuda olika typer av stöd som bland annat ekonomiskt bistånd, budget- och skuldrådgivning samt energi- och klimatrådgivning. Däremot finns det inget ekonomiskt bistånd för energieffektiviseringsåtgärder. Det ekonomiska bistånd som finns i dag bidrar således till att lindra konsekvenserna av problemet, men inte till investeringar som kan ge långsiktiga lösningar. Dessutom finns bostadsbidrag, försörjningsstöd och bostadstillägg som kan tilldelas till ekonomiskt svaga hushåll (Energimyndigheten 2024c). Detta kan omfatta exempelvis barnfamiljer och äldre.

En ny socialtjänstlag inrättades 1 juli 2025 (Socialstyrelsen 2024; SFS 2025c). Den nya lagen innebär att socialtjänsten får ett tydligt lagstöd för att arbeta förebyggande (Eslövs kommun 2025; Socialstyrelsen 2025b). Tidigare har verksamheten till stor del präglats av akuta och reaktiva insatser, där stöd ges först när problemen redan uppstått. Nu ska man i stället hjälpa

människor tidigt innan problemen växer. Lagändringen innebär också en ambitionshöjning i tillgänglighet (SFS 2025c; Socialstyrelsen 2025b). Det ska bli enklare att ge stöd utan att insatser föregås av omfattande utredningar. Tidigare krävdes det att allt stöd utreddes innan en insats kunde beviljas. Nu är avsikten att personer som söker stöd ska kunna få det mer direkt. Detta syftar till att undvika att problemen växer sig stora och leder till omfattande och kostsamma insatser längre fram. Ett centralt inslag i reformen är att verksamheten ska bli mer kunskaps- och evidensbaserad. Genom ökad uppföljning och statistik ska det bli möjligt att följa vilka insatser som fungerar. Samtidigt innebär omställningen att socialtjänsten under en längre period behöver arbeta parallellt i två spår, med både akuta och förebyggande insatser. Effekterna väntas synas först om flera år (kanske 15–20 år) och förutsätter ett perspektivskifte i hur allmänheten ser på socialtjänstens roll (Eslövs kommun 2025).

För att möjliggöra omställningen har staten infört ett nationellt omställningsstöd som ges till kommunerna. Varje kommun får själv avgöra hur den ska tillämpa den nya lagen. Eslövs kommun har exempelvis bestämt att inrätta en ny verksamhet kallad Navet (Eslövs kommun 2026a). Navet består av tre delar: en fysisk mötesplats, en digital plattform och en supportfunktion. På Navet ska olika delar av kommunen samarbeta med Region Skåne och ideella organisationer för att erbjuda ett brett och samordnat stöd till invånare i åldern 6 till 65. Verksamheten bemannas av tre socialtjänstmedarbetare och ska ha ett coworking-upplägg där hälften av ytan används av den egna verksamheten och den andra hälften av andra kommunala aktörer som vill nå ut till medborgare (Eslövs kommun 2025). Navet ska ta hand om främjande och förebyggande frågor, medan ärenden där problemen gått längre hanteras av de traditionella instanserna inom socialtjänsten. En bärande del i arbetet är att bygga upp en samlad översikt över vilka verksamheter och stödinsatser som finns att hänvisa till inom kommunen, regionen och civilsamhället (Eslövs kommun 2026b). Om någon till exempel kontaktar Navet på grund av svårigheter att betala en energiräkning, ska det finnas tydliga vägar vidare till rätt funktioner och organisationer. Verktyg ska vara levande och fyllas på allt eftersom kommunen växer och behoven förändras. Verksamheten kommer även att erbjuda olika aktiviteter som föreläsningar och drop-in-tillfällen. Faktorer som skam, tidsbrist och ovilja att söka hjälp innan problemen blivit akuta gör det svårt fånga upp personer i ett tidigt skede. Navet har som ambition att erbjuda ett öppet och icke-dömande bemötande.

5.3 Energihushållning i bostäder

I Sverige finns lagstiftning om energihushållning. I Miljöbalken finns grundläggande hänsynsregler som gäller alla verksamheter och innebär att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheter till återanvändning och återvinning (SFS 1998). Det innebär att man ska använda så lite energi som möjligt och att användningen ska vara så effektiv som möjligt. Fastighetsägare har ett lagstadgat ansvar att hushålla med energi och följa miljöbalkens hänsynsregler, vilket innebär att kommuner och länsstyrelser kan genomföra energitillsyn. Tillsynen innebär att fastighetsägare kan behöva visa upp energikartläggningar, energideklarationer och bevisa hur de vidtar energieffektiviserande åtgärder. Genom att bedriva energitillsyn i bostäder finns det stor potential för energieffektivisering och därmed minskad risk för energifattigdom för de personer som bor i flerbostadshus.

6 Diskussion och slutsats

Denna kartläggning av förvaltningskrav och åtgärder visar att stöd för energifattigdom regleras genom EU-rättsliga krav, samtidigt som det svenska genomförandet av dessa krav fortfarande befinner sig i ett tidigt och delvis ej beslutat skede. Arbetet med att ta fram vilka åtgärder Sverige ska vidta för att möta EU:s krav på området pågår och mycket är ännu inte beslutat. Mot bakgrund av denna osäkerhet analyseras inte de specifika åtgärdernas utformning i detalj i denna rapport. Några betydande förändringar på kommunal nivå har därmed ännu inte skett som en följd av EU-kraven och kommunerna arbetar i dagsläget inte aktivt med att uppfylla EU:s kvantitativa mål om minskad energifattigdom. Kommunerna kommer i regel inte att initiera nya insatser inom detta område om det inte finns formella krav, finansiering eller uppdrag från högre förvaltningsnivåer.

Det går att konstatera att Sverige behöver angripa energifattigdom ur flera perspektiv för att uppfylla EU:s krav och att energifattigdomens breda karaktär kräver samarbete mellan olika myndigheter, såsom Energimyndigheten, Energimarknadsinspektionen, Socialtjänsten, Boverket och Naturvårdsverket. Införandet av EU-kraven behöver ske med vaksamhet för att säkerställa att de hushåll som är energifattiga i en svensk kontext (vilket kan skilja sig mellan medlemsstater) identifieras och nås av relevanta åtgärder. I nuläget finns ingen fastställd definition eller uppsättning av mätindikatorer för energifattigdom i Sverige. Flera förslag har presenterats, med varierande fokus på exempelvis inkomst, energikostnader, boendestandard och upplevd termisk komfort. Detta är i sig en svår uppgift. Exempelvis finns förslag på att energifattigdom i Sverige ska mätas inom småhusbeståndet, trots att energifattiga även finns i hyresrätter, även där varmhyra används.

En iakttagelse från genomgången är att kommuner inte behöver en definition eller ett mått på energifattigdom för att utföra sitt arbete med bland annat förebyggande åtgärder och rådgivning. Kommunens uppdrag är att tillgodose invånarnas grundläggande behov och service så att de har ett bra liv, oavsett om utsattheten beror på höga energikostnader eller andra ekonomiska och sociala faktorer. Syftet med att belysa energifattigdom i kommunal förvaltning är att förstå problematikens karaktär, orsaker och uttryck för att hjälpa invånare mer effektivt och eventuellt utveckla riktade insatser. Idag finns dels förebyggande åtgärder som energi- och klimatrådgivningen och nya socialtjänstlagen där fokus ligger på att stärka hushållets förutsättningar. Det finns även responderande åtgärder som snarare hanterar symptomen av problemet, exempelvis genom ekonomiskt bistånd samt budget- och skuldrådgivning där hushållen redan befinner sig i ekonomiska svårigheter.

För nationella myndigheter och staten är däremot en definition och mätmetoder för energifattigdom av stor betydelse. Dessa är nödvändiga för förvaltning av skattemedel, för att kunna ansöka om och tilldelas finansiering från EU-fonder, såsom den sociala klimatfonden, samt för att uppfylla krav kopplade till energibesparing, nationella renoveringsplaner och olika former av stöd till energifattiga hushåll. Med tydliga definitioner och indikatorer skapas förutsättningar för uppföljning av mål och resultat samt styrning om man riskerar att inte nå uppsatta mål.

Sammanfattningsvis visar analysen att energifattigdom i Sverige i dag hanteras implicit på kommunal nivå genom generella välfärds- och stödinsatser, medan den explicita styrningen,

mätningen och måluppfyllelsen i relation till EU-krav är en fråga för nationell nivå och ännu under utveckling. Hur dessa krav kommer att operationaliseras och vilken roll som kommunerna tilldelas framöver är i dagsläget oklart, men det kommer att vara avgörande. Kommunernas verksamhet är central då det är på lokal nivå som de energifattiga hushållen faktiskt bemöts. Därför blir det viktigt att följa den fortsatta utvecklingen av EU-kraven och säkerställa att framtida styrning och åtgärder utformas på ett sätt som är anpassat till svenska förhållanden och möjliggör ett effektivt samspel mellan systemnivå och hushållsnivå.

7 Referenser

- Boardman, B. (2010). *Fixing fuel poverty : challenges and solutions*. New York, Earthscan.
- Bouzarovski, S. och S. Petrova (2015). "A global perspective on domestic energy deprivation: Overcoming the energy poverty–fuel poverty binary." *Energy Research & Social Science* **10**: 31–40.
- Boverket (2025). *Underlag till den nationella byggnadsrenoveringsplanen*, Rapport 2025:19, Boverket, Karlskrona. november.
- EI (2025a). *Vätgas i systemet – en gasmarknad i omställning. Genomförande av EU:s gasmarknadspaket* Ei R2025:10, Energimarknadsinspektionen (EI), Eskilstuna.
- EI. (2025b, 19 juni 2025). "Ei föreslår en ny gasmarknadslag." från <https://ei.se/om-oss/nyheter/2025/2025-06-19-ei-foreslar-en-ny-gasmarknadslag>.
- EI (2025c). *Energidelning och andra nyheter till följd av ändringar i EU:s elmarknadslagstiftning* Ei R2025:1, Energimarknadsinspektionen (EI), Eskilstuna.
- Energimyndigheten (2024a). *Utvecklingsmöjligheter för den kommunala energi- och klimatrådgivningen. Slutrapport*, Avrapporterade regeringsuppdrag från regleringsbrev, Energiyndigheten, Eskilstuna. 2024–09–02.
- Energimyndigheten (2024b). *Energiindikatorer 2024, Uppföljning av Sveriges energipolitiska mål* ER2024:16, Statens Energimyndighet, Eskilstuna. maj.
- Energimyndigheten (2024c). *Underlag inför genomförande av artikel 8, 10 och delar av 24 i det omarbetade EED. Slutredovisning av regeringsuppdrag*, Energiyndigheten, Eskilstuna.
- EPAH (2022). *Introduction to the Energy Poverty Advisory Hub (EPAH) Handbooks: A Guide to Understanding and Addressing Energy Poverty*, Energy Poverty Advisory Hub (EPAH), managed by the European Commission Directorate General for Energy (DG ENER), Brussels. June.
- EPAH (2023a). *Energy Poverty National Indicators. Uncovering New Possibilities for Expanded Knowledge*, Energy Poverty Advisory Hub (EPAH), managed by the European Commission Directorate General for Energy (DG ENER), Brussels. October.
- EPAH (2023b). *Energy Poverty Advisory Hub (EPAH) Handbook 1: A Guide to Energy Poverty Diagnosis*, Energy Poverty Advisory Hub (EPAH), managed by the European Commission Directorate General for Energy (DG ENER), Brussels. March.
- EPAH (2024a). *Energy Poverty Advisory Hub (EPAH) Handbook 3: A Guide to Implementing Energy Poverty Mitigation Actions*, Energy Poverty Advisory Hub (EPAH), managed by the European Commission Directorate General for Energy (DG ENER), Brussels. October.
- EPAH (2024b). *Energy Poverty Advisory Hub (EPAH) Handbook 2: A Guide to Planning Energy Poverty Mitigation Actions*, Energy Poverty Advisory Hub (EPAH),

- managed by the European Commission Directorate General for Energy (DG ENER), Brussels. April.
- Eslövs kommun (2025). *Personlig kommunikation Tjänsteperson på Eslövs kommun*, Eslövs kommun, Eslöv, Eslövs kommun. Juni.
- Eslövs kommun. (2026a, 22 januari, 2026). "Kontakt och om Navet." från <https://eslov.se/omsorg-stod/soc-din-vag-till-stod/kontakt-och-om-navet/>.
- Eslövs kommun. (2026b). "Eslov.se/soc – din väg till stöd." från <https://eslov.se/omsorg-stod/soc-din-vag-till-stod/>.
- EUroER. (2025, 17 mars 2025). "55 %-paketet." från <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/fit-for-55/>.
- European Commission (2021). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. 'Fit for 55': delivering the EU's 2030 Climate Target on the way to climate neutrality* COM(2021) 550 final, European Commission, Brussels, Belgium. 14.7.2024.
- European Commission (2024). *Commission Recommendation (EU) 2024/1590 of 28 May 2024 on transposing Articles 8, 9 and 10 on the energy saving obligation's provisions of the Directive (EU) 2023/1791 of the European Parliament and of the Council on energy efficiency 2024/1590*, Official Journal of the European Union, Brussels. 4.6.2024.
- European Commission. (2026a). "Energy Poverty Advisory Hub." Hämtad Jan 20, 2026, från <https://energy-poverty.ec.europa.eu/>.
- European Commission. (2026b). "Energy Poverty." Hämtad Feb 20, 2026, från https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/energy-consumers-and-prosumers/energy-poverty_en.
- European Commission. (2026c). "Social Climate Fund." Hämtad Jan 20, 2026, från https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/funding/social-climate-fund_en.
- European Parliament (2023a). *Directive (EU) 2023/1791 of the European Parliament and the Council of 13 September 2023 on Energy Efficiency and amending regulation (EU) 2023/955 (recast)*. Official Journal of the European Union 2023/1791, Eur-Lex, Brussels.
- European Parliament (2023b). *Regulation (EU) 2023/955 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 establishing a Social Climate Fund and amending Regulation 2021/1060*, Official Journal of the European Union L130, European Parliament, Brussels. 16.5.2023.
- European Parliament (2024a). *Directive (EU) 2024/1275 of the European Parliament and of the Council of 24 April 2024 on the energy performance of buildings (recast) 2024/1275*, Official Journal of the European Union, Brussels. 8.5.2024.
- European Parliament (2024b). *Directive (EU) 2024/1711 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on common rules for the internal market for electricity and amending Directive 2019/944/EU (Text with EEA relevance.)*,

- Official Journal of the European Union 2024/1711, European Parliament, Brussels. 26.6.2024.
- European Parliament (2024c). *Directive (EU) 2024/1788 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on common rules for the internal market for renewable gas, natural gas and hydrogen, amending Directive (EU) 2023/1791 and repealing Directive 2009/73/EC (recast) (Text with EEA relevance.)*, Official Journal of the European Union 2024/1788, European Parliament, Brussels. 15.7.2024.
- Eurostat (2023). *9% of EU population unable to keep home warm in 2022*, Eurostat NewsRelease 11/9-2023, Eurostat, Luxembourg. 11 September 2023.
- FR (2024). *Ekonomisk ojämlikhet i Sverige. Översikt av fakta och framtidsutmaningar*, Särskilda studier från Finanspolitiska rådet 2024/1, Finanspolitiska Rådet (FR), Stockholm.
- Gustavsson, M., M. Olsson, M. Gradin och L. Karlsson (2025). *Energifattigdom i kommunal verksamhet*, Energikontor Syd, med stöd från FORMAS, Lund.
- Janikowska, O., N. Generowicz-Caba och J. Kulczycka (2024). "Energy Poverty Alleviation in the Era of Energy Transition—Case Study of Poland and Sweden." *Energies* **17**(21).
- Johansson, B., D. Jonsson, E. Veibäck och E. Mittermaier (2015). *Energifattigdom, försörjningstrygghet och offentligt agerande* FOI-R--4020--SE, Totalförsvarets Forskningsinstitut (FOI), Stockholm. Januari.
- Kaygusuz, K. (2012). "Energy for sustainable development: A case of developing countries." *Renewable and Sustainable Energy Reviews* **16**(2): 1116–1126.
- NER (2024). *Energy Poverty in the Nordic Countries 2024:02*, Nordic Energy Research, Nordic Council of Ministers, Copenhagen. 12.03.2024.
- von Platten, J. (2022). In the Name of Energy Efficiency. Justice and energy poverty in the energy transition of Swedish housing. *Division of Building Physics, Department of Building and Environmental Technology, Faculty of Engineering, LTH]. Department of Building and Environmental Technology*. Lund, Lund University. **PhD**: 116.
- von Platten, J. och J. Vahnberg (2024). *Energifattigdom i Malmö. En första kartläggning för Malmö stad*, Internationella Miljöinstitutet, Lund.
- Regeringen (2024). *Uppdrag till Statens energimyndighet om styrmedel och finansiering för att genomföra direktivet om byggnaders energiprestanda*, Regeringsbeslut KN2024/02515, Sveriges Regering, Stockholm. 16 december 2024.
- Regeringen (2025). *BILAGA V. Social klimatplan (artikel 6.7)* CCI nr: 2026SE05SCFP001, Sveriges Regering, Stockholm. 2025.11.25.
- Regeringskansliet. (2023, Publicerad 20 februari 2023, uppdaterad 23 februari 2023). "Försäkringskassan påbörjar utbetalning av elstöd till hushållen i södra och mellersta Sverige." från <https://www.regeringen.se/artiklar/2023/02/forsakringskassan-paborjar-utbetalning-av-elstod-till-hushallen-i-sodra-och-mellersta->

[sverige/#:~:text=Hur%20mycket%20f%C3%A5r%20man%20i,med%20den%2030%20september%202022.](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/12/eu-godkanner-sveriges-sociala-klimatplan/)

- Regeringskansliet. (2025, Publicerad 11 december 2025). "EU godkänner Sveriges sociala klimatplan." från <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/12/eu-godkanner-sveriges-sociala-klimatplan/>.
- SCB. (2026, 2026-01-20). "Högre ekonomisk standard – men inkomstskillnaderna ökar." Hämtad 2 Februari, 2026, från <https://www.scb.se/pressmeddelande/hogre-ekonomisk-standard--men-inkomstskillnaderna-okar/>.
- SFS (1998). *Miljöbalk (1998:808)*, SFS 1998:808, ändring införd: t.o.m. SFS 2026:293 Svensk Författningssamling (SFS), Stockholm.
- SFS (2025a). *Förordning (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning*. Svensk Författningssamling (SFS) SFS 2016:385 med ändringar tom SFS 2025:52, Sveriges Riksdag, Stockholm.
- SFS (2025b). *Förordning (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen*. Svensk Författningssamling (SFS) SFS 2016:742 med ändringar tom SFS 2025:812, Sveriges Riksdag, Stockholm.
- SFS (2025c). *Socialtjänstlag (2025:400)*. Svensk Författningssamling (SFS) SFS 2025:400, Sveriges Riksdag, Stockholm.
- Simcock, N., H. Thomson, S. Petrova och S. Bouzarovski (2017). *Energy poverty and vulnerability: A global perspective: A global perspective*, Routledge.
- Socialstyrelsen. (2024, 2024-09-30). "Ny socialtjänstlag 2025 – förberedelser och förändringar." från <https://www.socialstyrelsen.se/aktuellt/ny-socialtjanstlag-2025--forberedelser-och-forandringar/>.
- Socialstyrelsen. (2025a, 2025-09-17). "Ekonomiskt bistånd - för privatpersoner." från <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/ekonomiskt-bistand/ekonomiskt-bistand-for-privatpersoner/>.
- Socialstyrelsen (2025b). *En ny socialtjänstlag*, Meddelandeblad 4/2025, Socialstyrelsen, Stockholm. 2025-04-03.
- Therborn, G. (2020). "Sweden's turn to economic inequality, 1982–2019." *Structural Change and Economic Dynamics* **52**: 159–166.
- Thomson, H., N. Simcock, S. Bouzarovski och S. Petrova (2019). "Energy poverty and indoor cooling: An overlooked issue in Europe." *Energy and Buildings* **196**: 21–29.
- Vahnberg, J. och J. von Platten (2025). "Energy poverty, power and capital: Moving beyond descriptive theories through the Swedish institutional case." *Energy Research & Social Science* **125**.